

Hivatalos bírálói vélemény

Gál János

„Egzotikus és vadonélő hullók egyes nem fertőző és fertőző betegségeinek vizsgálata”

című MTA doktori értekezéséről

Gál János doktori értekezésében mintegy 20 éves időszakra visszatekintően klinikopatológiai szempontból dolgozta fel az egzotikus és vadon élő hullók egyes nem fertőző, és fertőző megbetegedéseit az Állatorvostudományi Egyetemen és két éves marokkói munkája során. A vizsgálati időszak alatt 26 hullócsalád 187 faján belül 782 példány patológiai vizsgálatát végezte el. Ezekben belül a legtöbb mintát a szárazfölditeknős-félék (15 faj 133 egyed), a mocsáriteknős-félék (17 faj 97 egyed) és siklófélék (38 faj 89 egyed) családjai adták. Vizsgálati eredményeit (n=43) első/utolsó szerzőként a Magyar Állatorvosok Lapjában, az Acta Veterinaria Hungarica-ban és egyéb nemzetközi lapokban (n=2), míg társszerzőként 7 dolgozatot (ezek megoszlása 3,1,3) közölt. Irodalmi munkásságát dicséri a négy idegen nyelven megjelent könyvrészlet, valamint a hazai szerkesztésű és írott könyvei, egyetemi jegyzetei, ill. könyvrészletei. Nemzetközi konferenciákon 14, míg hazain 22 előadással, ill. poszterrel vett részt.

A 132 gépelt oldal terjedelmű értekezésben az irodalmi háttér feldolgozása 24, az anyag és módszer 10, az eredmények 40, a megbeszélés 22, és a szakirodalmi hivatkozás 16 oldal terjedelmű. A jelölt az értekezésben leírt 15 új tudományos eredményt 2 oldalon foglalja össze, míg az értekezés témaköréhez köthető saját közleményeket, könyvrészleteket, hazai és nemzetközi kongresszuson elhangzott előadások jegyzékét és bemutatott poszttereket további 10 oldalon ismerteti.

A doktori értekezés az általános formai elvárásoknak messzemenően megfelel, de felépítését tekintve furcsának tekinthető, hogy a jelölt az eredmények és a megbeszélés című részben két nagy csoportban mutatta be helyesen a nem fertőző és a fertőző eredetű elváltozásokat. Ugyanakkor az irodalmi adatok feldolgozása során nem követte ezt a csoportosítást. Ennek tulajdonítható, hogy a fertőző eredetű elváltozásokat nemcsak a kórokozók szerint (baktérium, vírus), hanem az általuk kiváltott klinikai tünetek (pl. gyulladás) alapján is tárgyalta. Jobb lett volna, ha itt is a később használt besorolást alkalmazza. Ugyancsak zavaróan hat, hogy az

irodalmi hivatkozások során nem a magyar nyelvben általánosan elfogadott „és mtsai” rövidítést használja, hanem az „et al.”-t, így számos esetben az egyes és többes számok felcserélődtek. Túlzásnak tűnik a két tizedes használata sok helyen pl. a következő esetekben: „Az emésztőkészülék elváltozásai 33.33%, a légzőszervek megbetegedései 22.22%, a senyveség 22.22% és így tovább ... gyakorisággal került kimutatásra”, ilyen és hasonló esetekben elég lett volna az egész szám megadása. Mint korábban is jeleztem a jelölt az értekezésében jelentős számú saját közleményre hivatkozott, így fontos lett volna ezeket külön csoportosítani annak érdekében, hogy elkerülhetővé váljon a legtöbb dolgozatra való kétszeri hivatkozás egyrészt az irodalmi jegyzékben, másrészt pedig a témakörben megjelent publikációk jegyzékében. Ugyanakkor az értekezés szerkezete világos, nyelvezete magyaros, és alig található egy-két gépelési hiba.

A jelölt 15 pontban foglalja össze az új tudományos eredményeit, amelyeket a következőképpen lehet maradéktalanul elfogadni:

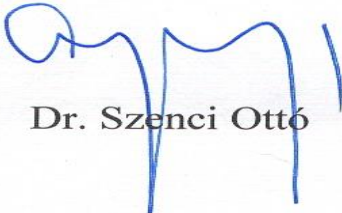
1. A világon elsőként írta le a rákosi viperában a többszörösen összenőtt testrészekkel és egybeforrt fejjel rendelkező ikertorz újszülöttet, valamint a gabonasiklóban eddig még nem ismert szív fejlődési rendellenességet.
2. A köszvény eddig jól ismert kiváltó okai között megállapításra került a miloszi viperában a túl száraz terrárium környezetben kialakuló, ún. respiratoricus hypovolaemiára visszavezethető elhúzódó vesekárosodás.
3. Nemzetközi viszonylatban is elsőként került megállapításra mór teknősbéna a mellékpazsmirigyből kiinduló, metaplasias laphámshíjsejtes kialakulásával kísért adenocarcinoma, a nelson ékszerteknősbéna a Meibom-mirigyekből kiinduló carcinoma, és a kaliforniai királysikló bűzmirigyéből kiinduló adenoma. Ezenél a daganatoknál a biológiai viselkedés jellemzésére és tipizálására a hazai gyakorlatban elsőként került hüllőkben sikeresen kipróbálásra és a protokoll kidolgozására néhány, a humán onkodiagnosztikában már széles körben használt immunhisztokémiai reakció.
4. Nemzetközi viszonylatban is elsőként került megállapításra adeno- és parvovírus okozta társfertőzés miatti elhullás Hagen-viperában.
5. Nemzetközi viszonylatban is elsőként került megállapításra szenegáli kaméleonban Salmonella Uzaramo, továbbá közönséges chuckwallában Salmonella enterica spp. Houtenae okozta idült, elhalásos petefészek gyulladás és másodlagos autointoxicatio.

6. Elsőként került megállapításra és leírásra a klinikai tüneteket és kórtani elváltozásokat okozó entamoebiasis egy növényevő teknősfaj, a közönséges zsanért teknős, és a zöld leguán magyarországi tenyésztésében.

Az egyik kapott eredménnyel kapcsolatos a kérdésem is, hogy a Salmonellosis esetén a szenegáli kaméleon és chuckwalla petefészkeiben talált gyulladásos-elhalásos góccokat mások is megerősítették-e, és ha igen milyen állatokban írták le?

Hangsúlyozni kívánom, hogy a jelölt húsz évre visszatekintő kliniko-patológiai munkáját szakmai szempontból kiemelkedően értékesnek és elegendőnek tartom az MTA doktori cím megszerzéséhez. Mindezek a vizsgálati adatok nemcsak ahhoz járultak hozzá, hogy az Állatorvostudományi Egyetemen megalapításra került még 2014-ben az Egzotikusállatok- és Vadegészségügyi Tanszék, amely megteremtette a terrárium állatok teljes körű állategészségügyi ellátását, hanem a terrarisztika iránt érdeklődő tulajdonosok számára olyan állatjóléti tanácsokat is tudtak adni, amely hozzájárultak ezen állatok jólétének biztosításához, de ezen állatok okozta zoonózisok megelőzésében is. A dolgozatot a magam részéről kiválóan megírt munkának és nyilvános vitára bocsátásra alkalmasnak tartom, és a témával kapcsolatos kiemelkedő munkássága alapján javaslom a jelöltnek „az MTA doktora” tudományos fokozat megítélését.

Budapest, 2020. szeptember 30.

Dr. Szenci Ottó

egyetemi tanár, az MTA doktora